

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 november Hónapló

Dalos György: Fényünnep magyar módra

Berlin, 2012. október 11.

(Előzmények: 2012 márciusában felkérést kaptam Lipcse főpolgármesterétől, hogy október 9-én tartsam meg a Nikolaikirchében az ünnepi beszédet. A Rede zur Demokratie minden évben a hagyományos béke-istentiszteletet követően hangzik el, amellyel az 1989-es őszi tüntetéseire emlékeznek. Minden évnek van egy díszvendége, tavaly Lengyelország volt, idén Magyarországé a megtisztelő szerep. Az istentisztelet mindig délután öt órakor kezdődik, a beszéd fél hétkor, majd este nyolctól indul a Fényünnep az Augustusplatzon. A nap utolsó hivatalos eseménye a főpolgármester fogadása. Már márciusban éreztem, hogy a hazai hivatalosság elégedetlen Lipcse szónokválasztásával. Nagykövetségi körökből tapintatosan azt üzenték nekem, hogy szónoklat helyett folytassak nyílt színi dialógust Balog Zoltánnal, a kormányzat képviselőjével, amit én műfaji okokból elhárítottam. Ekkor a berlini magyar nagykövet felkereste a lipcsei főpolgármestert, és aggodalmának adott hangot szereplésem miatt egy olyan rendezvényen, amelynek Magyarország a díszvendége. A lipcseiek kitartottak meghívásom mellett, ám beleegyeztek, hogy a „Lichtfestet” magyar részről Balog Zoltán miniszter nyissa meg a 80 ezresre saccolt közönség előtt. Ez ellen viszont a Balpárt tiltakozott, követelve, hogy meghívását érvénytelenítsék, ami persze nem fért össze a német vendégszeretettel.)

Itt tartottunk a múltkorig. Megírtam beszédemet, benne a mai magyar helyzet mindössze néhány bekezdést kapott, minden szó gondosan megrágva, hogy passzoljon a helyhez és alkalomhoz. Voltaképpen arra a kívánságra szorítkoztam, hogy a magyar kormány legalább egy csésze kávéig igyon meg a demokratikus ellenzékkel, és ha ez netán nehezebbre esik, talán Merkel asszony és Orbán küszöbönálló tárgyalásain szóba hozhatják a témát.

Miközben a Linke lassan kihátrált eredeti követelése mögül, egy másik párt, a CDU és a hozzá közel álló Konrad Adenauer Alapítvány jónak látta éppen október 9-én és éppen délután öt órára kitzúzni a hivatalos programban nem szereplő rendezvényét, egy pódiumvitát, amelynek bevallott célja volt, hogy Magyarországot megvédjék, úgymond, a rágalmaktól. A rendkívüli szenzáció ebben német szemmel az volt, hogy egy keresztény párt emberei képesek voltak keresztbe szervezni a Friedensgebetnek egy politikai vita kedvéért, amely már a meghívottak névsorából kitűnően sem lehetett vita – nagyjából Orbán hívei alkották a pódiumot és a közönséget is. A városvezetés zavarban volt, de tiltakozni ezúttal a Zöldek tiltakoztak, miközben a szervezők a menthetőt próbálták menteni, vagyis azt akarták, hogy Balog miniszter és Czukor nagykövet legalább az én beszédemen jelenjék meg, hiszen be is írtam őket a köszöntendő személyek névsorába. És mit ad Isten? Balog és Czukor az imádság és beszédem közötti szünetben valóban megérkezett és elfoglalta névtáblával megjelölt, fenntartott helyét. Ily módon végighallgathattak egy rendkívüli programpontra: Nagy-Navarro Balázs és Szávuly Aranka petícióját, amelyet Orbán Viktorhoz és Angela Merkelhez intéztek a médiaszabadság ügyében. Ez után következett az én beszédem, szövegének magyar vonatkozású passzusait a

www.galamus.hu hozta le.

Ezt követően kávászünetre a sekrestyébe gyűltünk. Balog miniszter a főpolgármester jelenlétében lelkesen mosolyogva gratulált beszédemhez, amellyel, mint mondta, 95 százalékig egyetértett. A maradék 5 százalék megvitatására már nem kerülhetett sor, mert el kellett indulni a Lichtfestre. A tüntetés, amelytől a hivatalos szereplők tartottak, elmaradt, igaz, nem is jöttek össze 80 ezren, hanem kb. 20 ezren lehettek a téren. Jung főpolgármester és Balog megnyitója rendben lezajlott, mindkettejüket szépen megtapsolták. Az ezt követő fogadáson azután – vannak még meglepetések! – se Balog, sem pedig Czukor nagykövet nem jelent meg. Jung főpolgármester pohárköszöntőjében kissé zavartan mentette ki a távolmaradót, akit egyébként „nagyszerű emberként” („ein wunderbarer Mensch”) aposztrofált.

A nem politikus emberen ilyen helyzetekben különféle érzelmek viharzanak át. Én például valamiképpen belsőleg átéltem Balog Zoltán sérelmét amiatt, hogy nem hívták meg főszónoknak a Nikolakirchébe. „1989-ben támogattam az NDK-ellenzékét – nyilatkozta a Sächsische Zeitungnak október 8-án –, most pedig elhallgattatnak (»mundtot gemacht«). Nem beszélhetek a Nikolaikirchében – mint evangélikus lelkész! És a gyilkos érv az az állítás, hogy a kormánytagok antidemokratikusak, csaknem náciak. Ez erkölcsi kirekesztés. Én azonban ezt alázatossággal magamra veszem, és meg fogom hallgatni Dalos György beszédét.” „Alázatosság!” – ez a szó, megvallom, szíven ütött. Miféle alázatosság kell ahhoz, hogy engem valaki meghallgasson? Végére is Balog Zoltánt nem kiutasították a templomból, csak mást kértek fel szónoknak. Most versenyezzünk azon, hogy kinek volt több köze az egykori NDK-ellenzékhez? Mégis, ismétlem, valamit megéreztem a sérelméből. S abban reménykedtem, hogy a feszültséget talán enyhítem azzal, ha nem lépek a Fidesz tyúkszemére, legalábbis nem vetek túl nagy árnyékot a hazánknak talán hasznot hozó csütörtöki tárgyalásokra. (Valami sebtapas egyébként kijutott Balognak: Boris Kalnoky aznapi portréja a Die Weltben, amely valósággal mennybe menesztette a szuperminisztert és romaintegrációs programját.)

Másnap azután Balog a magyar sajtónak nyilatkozott az előző nap eseményeiről. Eszerint az ellenrendezvény „jó, kiegyensúlyozott beszélgetés” volt, a fényünnep megnyitására pedig az ő köszöntőjét „legalább olyan lelkesedéssel” fogadták, mint az előtte szóló főpolgármesterét. Ez így is volt. No de mi történt a két esemény között? Az MTI szerint: „Az ünnepséget szervező civilek »nem akarták, hogy a magyar kormány egy tagja legyen ott az ő templomi ünnepséjükön« – mondta Balog Zoltán, megjegyezve, hogy ez »kicsit komikus«, hiszen a nyolcvanas évek végén lekipásztorként ő is résztvevője volt a Miklós-templomból kiinduló számos ellenzéki megmozdulásnak.” Valamint, tudtam meg a nemzeti hírügynökségtől: „Az ünnepi beszédet a szervezők felkérésére Dalos György Berlinben élő magyar író, történész mondta el.” Ennyi, de igaz. Tényleg, én mondtam el, vagyis ott voltam. És tanúsíthatom: Balog Zoltán is ott volt. Hogy nem akarták volna a jelenlétét? A frász fogta el őket a gondolatra is, hogy üresen fog tátongani a neki fenntartott protokollhely. Értem, hogy benne maradt a túske, de mi tartja vissza attól, hogy „beismerje”: vendégként mégiscsak jelen volt egy őt udvariasan köszöntő ellenzéki író beszédénél? Ha ezt a kérdést meg tudnám válaszolni, talán közelebb kerülnék a magyar politikai mélylélektan rejtelmének megfejtéséhez.

1983 októberében jártam először a frankfurti könywásáron, úgy éreztem magam a hatalmas csarnokokban, mint Ábel Amerikában. Egyfelől erős volt bennem a készítés, hogy mind a

száz-egynéhány kiállító ország standját végiglátogassam, másfelől nyomasztott az érzés, hogy ennyi kiadó, író és könyv van a világon, és hogy én ebben a mikrokozmoszban legfeljebb szerény porszem lehetek. Később, a német nyelvterületen valamelyest beérkezett íróként megértettem, hogy mint minden vásár, ez is a hiúságé, az aktuális könyv érdekében kötelező jelenléte. A kilencvenes évek elejétől már az irodalmi programban is szerepeltem, többek között 1992-ben én mutathattam be Kertész Imre Kaddisát az alternatív Palais Jaltában huszonöt főnyi közönség előtt, míg a szomszédos Literaturhaus plafonig telt meg egy divatos kortárs német író felolvasása alkalmából.

Azután jött a hőskor, a magyar fővendégséget előkészítő néhány év és maga az 1999-es Schwerpunkt, mindmáig a külhoni magyar irodalmi jelenlet csúcspontja. Ez a projekt számomra mindenféle bonyodalmak, gáncsvetések és kudarcok ellenére maga volt a siker, bizonyos szempontból még az irodalmi elismerésnél is több örömet okozó. Rengeteget tanultam akkor a Buchmesse legendás nagyjaitól: a grandiózus külsejű, gesztusaiban magyar dzsentrit idéző Peter Weidhaastól, a tűnékeny-törékeny, ám fáradhatatlan energiájú és végtelen türelmű Rosemarie Rautertől, aki finoman diplomatizált az egymást váltó és nem okvetlenül kedvelő magyar csapatok között. Megtanultam, milyen a feladat iránti hűség viharos körülmények között, olyan munkatársaktól, mint Grossman Zsuzsa, Károlyi Dóra és Budai Katalin. Nagyjából ekkortól évente egyszer hazajártam Frankfurtba, szerzőként, nemzetközi rendezvények kapcsán, de egyúttal minden alkalommal részt vettem a magyar stand programjában is, ahová minden esztendőben meghívtak, hogy bemutassam pályatársaim-kollégáim német nyelven megjelent műveit.

Miért mondom ezt? Mert idén először másként történt. És ezt nem önsajnálathoz közlöm, hanem mert úgy gondolom, hogy a leghosszabb mondat végére is illik pontot tenni.

[Tetszik](#)

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Dalos György: Vadulunk** Berlin, 2012. szeptember 7. Fábri Péter barátom átküld nekem egy...
2. **Dalos György: Mong Attila csöndje** Amikor azon a decemberi hajnalon Mong Attila műsorvezető Bogár Zsolt...
3. **Dalos György: Születésnap, díjátadás és a Pofalla-ügy** Bonn–Berlin, 2011. október 6. Mégiscsak van valami a Facebook forradalmában:...
4. **Dalos György: Álom túlzásokkal** Berlin, 2012. április 9. Azt álmodtam, hogy Hitler feltámadt, és...
5. **Dalos György: Gyerekszáj, felnőtt témák** Berlin, 2011. május 5. Valami zavar engem a Heller Ágnes...

Cimkék: **Dalos György**